

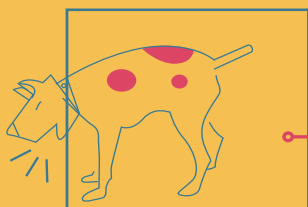

Norges institusjon for
menneskerettigheter

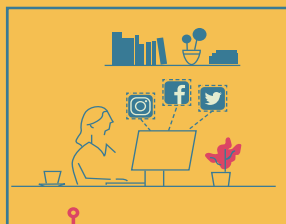
Hei

stortingsrepresentant

Dette må du vite om NIM

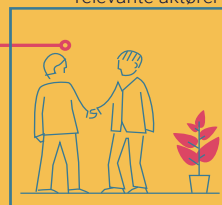
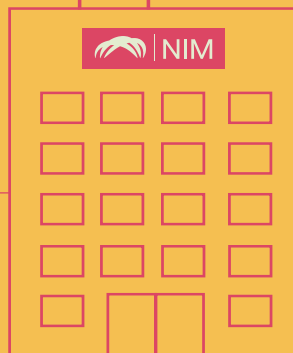
Vaktbikkje for å forebygge, hindre og avdekke menneskerettsbrudd

Formidler for å øke kunnskapen om menneskerettighetene i Norge

Rådgiver for Stortinget, regjeringen og andre offentlige organer og relevante aktører

Brobygger for å bidra til informasjonsflyt og samarbeid på menneskerettighetsfeltet

Innhold

3	OM NIM
4	STORTINGETS PLIKT TIL Å IVARETA MENNESKERETTIGHETENE
6	NIMS ÅRSMELDING TIL STORTINGET
8	NIMS RÅDGIVNINGSFUNKSJON
11	KONTAKT OSS

Om NIM

FN anbefaler alle stater å ha en nasjonal institusjon som fremmer og beskytter menneskerettighetene innenfor landets egne grenser. Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) ivaretar denne funksjonen i Norge og ble etablert ved lov 22. mai 2015 og var i regulær drift fra 2016. NIM er et uavhengig organ, men organisatorisk underlagt Stortinget.

Institusjonen arbeider på systemnivå og skal ikke behandle enkeltsaker, men bidra med fagkunnskap og gi råd og veiledning, slik at statens myndigheter kan ivareta sitt menneskerettslige ansvar best mulig. I dag finnes det cirka 120 nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner i verden.

NIMs ansatte er eksperter på menneskerettigheter og spesialisert på ulike rettighetsområder:

- ▶ Ytringsfrihet
- ▶ Urfolk
- ▶ Klima og miljø
- ▶ Nasjonale minoriteter
- ▶ Rettssystemet
- ▶ Fengsel og arrest
- ▶ Vold og overgrep
- ▶ Væpnet konflikt
- ▶ Privatliv og personvern
- ▶ Helse og omsorg
- ▶ Diskriminering
- ▶ Barn og familie
- ▶ Asyl og innvandring
- ▶ Religion- og trosfrihet
- ▶ Næringsliv og menneskerettigheter

Stortingets plikt til å ivareta menneskerettighetene

Det konstitusjonelle utgangspunktet er at «statens myndigheter» er forpliktet til å «respektere og sikre» menneskerettighetene, jf. Grunnloven § 92. Bestemmelsen skal forstås som et pålegg til domstolene og andre myndigheter om å gjennomføre menneskerettighetene.

Stortinget er en av «statens myndigheter» som har en selvstendig forpliktelse til å respektere og sikre menneskerettighetene. Dette krever kunnskap om menneskerettslige forpliktelser og det faktiske utfordringsbildet. En sentral rolle for NIM er å bidra til dette gjennom rådgivning.

Stortingets menneskerettighetsansvar bør imidlertid sees i sammenheng med ansvaret til de øvrige statsmaktene. Regjeringen har et særlig ansvar for å utrede forholdet til menneskerettighetene når det fremmes lovforslag for Stortinget. Videre har domstolene ansvar for å påse at lovgivning og ulike myndighetshandlinger er i henhold til menneskerettslige krav. Samtidig vil Stortinget også etter omstendighetene måtte innta en selvstendig rolle for å sikre menneskerettighetene. Dette ansvaret materialiserer seg i hovedsak på fire måter:

- ▶ Stortinget kan ikke vedta lover som bryter med menneskerettighetene, og må sikre at lovbestemmelser som griper inn i menneskerettigheter er utformet på en så presis måte at de også ivaretar menneskerettslige kvalitetskrav.
- ▶ Plikten til å sikre menneskerettighetene krever at Stortinget aktivt vedtar nye lover som er nødvendige for å sikre menneskerettighetene, for eksempel fra brudd fra tredjeparter på ulike områder.
- ▶ Stortinget har som bevilgningsmyndighet ansvar for at ulike myndighetsorganer har tilstrekkelig ressurser til å sikre menneskerettslige ivaretagelse i praksis.
- ▶ Stortinget skal føre kontroll med regjeringens ivaretagelse av menneskerettighetene.

NIMs faglige innspill og rådgivning vil kunne gi sentrale faktiske og rettslige premisser for utøvelsen av Stortingets menneskerettighetsansvar og bidra til at Stortinget ivaretar de fire funksjonene.

Domstolene legger stor vekt på om begrunnelsen for ulike myndighetshandlinger, som griper inn i eller begrenser menneskerettighetene, bygger på grundige og gode menneskerettslige vurderinger og avveinger av eventuelle kryssende hensyn. Gode menneskerettighetsvurderinger fra Stortinget vil kunne være en buffer mot at staten dømmes for brudd på menneskerettighetene, både i nasjonale og i internasjonale domstoler og klageorganer.

NIMs årsmelding til Stortinget

Etter NIM-loven § 11 skal institusjonen årlig avgi en melding til Stortinget om sin virksomhet og om utviklingen av den menneskerettslige situasjonen i Norge. Årsmeldingen peker på sentrale utviklingstrekk og utfordringer innenfor menneskerettighetsområdet. I tillegg inneholder årsmeldingen noen konkrete anbefalinger til Stortinget. Årsmeldingen drøftes først av kontroll- og konstitusjonskommiteen og behandles deretter av Stortinget i plenum.

Årsmeldingen er imidlertid ikke den primære inngangen til menneskerettslige råd og anbefalinger. NIMs rådgivningsmandat utøves først og fremst i direkte dialog med regjeringen og forvaltningen, blant annet i forbindelse med høringsprosesser, møter, eller ved muntlige høringer og brev til Stortinget ved komiteene.

Les NIMs årsmeldinger på www.nhri.no

Menneskerettighetene i Norge 2018

NIMs årsberetning, Dokument 8 (2018–2019)

Norges rettssaker for menneskerettigheter

NIMs rådgivningsfunksjon

NIM skal rådgi Stortinget, regjeringen, Sametinget og andre offentlige organer og private aktører om gjennomføringen av menneskerettighetene. NIM gir råd om hvorvidt lovgivning, instruksjer og retningslinjer er i tråd med menneskerettslige krav og eventuelt hvordan reglene kan endres. Videre gir NIM råd om hvordan lovgivning, instruksjer og retningslinjer kan utformes slik at de bidrar til at menneskerettighetene oppfylles i praksis. Det ligger i utgangspunktet utenfor NIMs mandat å ta stilling til ulike spørsmål om politisk hensiktsmessighet eller politiske løsninger.

NIM ivaretar rådgivningsfunksjonen overfor Stortinget ved å:

- ▶ Delta på muntlige høringer om lovsaker som berører menneskerettslige spørsmål.
- ▶ Utarbeide skriftlige eller muntlige innspill i andre typer saker som berører menneskerettslige spørsmål. Følge opp henvendelser fra Stortingets komiteer, enkeltpolitikere, fraksjoner eller grupper om spørsmål som berører menneskerettslige forhold.
- ▶ Bistå med arbeid og utredninger knyttet til grunnlovsendringer, som berører menneskerettslige forhold.
- ▶ Orienter Stortinget om anbefalinger fra FN og annen relevant internasjonal rettsutvikling som Stortinget bør være kjent med for å forvalte sitt menneskerettighetssansvar.
- ▶ Ved behov presentere rapporter for de ulike komiteene om det foreligger menneskerettsutfordringer eller sentrale menneskerettslige utviklingstrekk som Stortinget bør være kjent med.
- ▶ NIMs ansatte stiller seg gjerne til rådighet for både folkevalgte og administrasjon som ønsker råd, kurs eller opplæring i menneskerettigheter.

Gitt at utredningskapasiteten er ujevnt fordelt mellom partier i posisjon og opposisjon, vil imidlertid NIM oftere bli benyttet av opposisjonspartiene på Stortinget. Den politiske uavhengigheten ivaretas ved å:

- ▶ Ha solide faglige fundamenter for våre råd og innspill.
- ▶ Kommunisere åpent og transparent.
- ▶ Likebehandle alle henvendelser fra ulike politikere, fraksjoner og komiteer ut fra en konsistent rolleforståelse. Denne rolleforståelsen danner bakteppet for NIMs tilnærming til rådgivningsmandatet overfor Stortinget.

NIM bruker for øvrig mye ressurser på høringer, og spiller inn i ulike lovsaker som reiser menneskerettighetsspørsmål for å sikre at lovgivningen best mulig reflekterer menneskerettslige krav.

Rådgivere og faglig prioritering

NIMs ansatte er eksperter på menneskerettigheter og spesialisert på ulike rettighetsområder. NIMs ansatte har bakgrunn fra blant annet *forvaltningen, ombud, rettspleien, lovavdelingen, regjeringsadvokaten, internasjonale institusjoner, akademia og sivilt samfunn*.

Rettighetsområdene som NIM jobber med vurderes ut ifra aktualitet og alvorlighetsgrad og kan endre seg fra år til år. NIMs faglige prioriteringer baserer seg på vedtatt prioriteringsmetodikk som gjenspeiles i en årlig virksomhetsplan og fireårig strategi som vedtas av NIMs styre.

Adele Matheson Mestad

DIREKTØR

Gro Nystuen

ASSISTERENDE DIREKTØR

Eivind Digranes

STORTINGSKONTAKT

Kontakt oss

Storingsrepresentanter kan invitere våre rådgivere til Stortinget eller treffe oss i NIMs lokaler i Akersgata 8. Vi tar også gjerne imot skriftlige henvendelser.

NIM har en egen kontaktperson for henvendelser fra Stortinget:

Eivind Digranes

Rådgiver

Tlf: **47 66 07 07**

e-post: **eivind.digranes@nhri.no**

Dialog med NIM skjer i henhold til retningslinjer for offentlighet og alle henvendelser til NIM blir journalført og vil registreres i offentlig postjournal.

Les mer om NIM på

www.nhri.no

Om NIM

NIM er Norges institusjon for menneskerettigheter

NIM er et uavhengig, offentlig organ, som er organisatorisk underlagt Stortinget

NIMs oppgave er å fremme og beskytte menneskerettighetene i Norge

NIM ble opprettet ved lov 22. mai 2015

NIM arbeider på systemnivå og er ikke et klageorgan

